

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

6 An beneficiatus peccet contra iustitiam, & ad restitutionem teneatur, si
quæ ex fructibus beneficij suæ congruæ sustentationi supersunt in
profanos vsus insumat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

vltus in graui quantitate: quæ autem hæc fit: arbitrio prudentis est mensurandum: illa enim in præfenti videretur necessaria, quæ tertiam vel quartam partem horum annuorum reddituum expendere, aliâ non potest dici notabilis excessus, sic Coninch. disp. 27. dub. 11. n. 177. Et 193. sine. et dub. 2. num. 108. Molinus tractat. 2. disputatio. 144. post medium, versic. prior verò eiusdem sententia tract. 2.

2 Sed inquires, quæ reputentur cuiusque beneficiati congruæ sustentationi debita, vt inde constet quæ teneatur in pia opera expendere?

Respondeo non posse certa regula definiti: non solum quia pro varietate temporum, loci, & personarum plus, minusve vni, quam alteri requiritur: sed quia intra latitudinem congruæ sustentationis dari potest infimum, medium, & summum, sicut in pretiis rerum venalium cernitur. Verbi gratia, infimum congruæ sustentationi designatur 500. medium 600. supremum 700. poterit beneficiatus 700. infumere, quod si aliquod inde subtrahit, poterit vt fructus industriae, & laboris in quoslibet vsus expendere, & ad ditandos consanguineos obseruare: sic ex Nauarr. tradit Lefsius lib. 2. c. 4. dub. 6. numero 40. Molin. tract. 2. de iustit. disput. 147. versicul. illud quoque. Coninch. disputatio. 27. dubio 11. num. 177.

9 Aduerto tamen pro qualitate beneficii congruam sustentationem esse assignandam; ac proinde maiorem familiam, splendidiorem mensam, & suppellectilem debet Episcopo, quam Decano, & huic quam canonico eiusdem Ecclesie, & sic de aliis. In hac autem congrua sustentatione clauduntur non solum ea, quæ necessaria sunt ad se, suamque familiam alendam, sed etiam ea quæ necessaria sunt ad aliqua moderata conuiuia amicis, & consanguineis exhibenda, pro beneficii qualitate, hospitibus recipiendos, quos recipere cogit vrbantitas: cum illisque aequaliter recreari. Non enim credendum est Ecclesiam obligare suos ministros, auterant, & agrestem vitam degere, sic Molin. dicta disp. 145. versic. tertium est. Ob eandem rationem in congrua sustentatione (inquit Molina,) clauduntur non solum donationes remuneratoriæ, sed etiam liberales, iuxta beneficii qualitatem. Et quidem de donatione remuneratoriâ meritis proportionata est res indubitata; cum hæc sit ex gratitudine debita, & aliquando sub culpa veniali Donatio autem liberalis si moderata sit, expedit beneficiarij statui, & conditioni, tum ad animos conciliandos, tum ad benevolentiam ostendendam, effectusque nimis durum obligare beneficiarios, ne ex redditibus beneficii aliquid possint hac ratione infumere: & consentit Valent. 2. 2. disp. 10. quæst. 3. punct. 7. versic. itaque. Quapropter regula generalis congruæ sustentationis ea est quæ non excedit sumptus solitos fieri à viris timoratis eiusdem status, & conditionis. Hi semper præ oculis habendi sunt, & spectandi quam familiam habeant, quem victum, quem vestitum, ac suppellectilem, quot item conuiuia, aut donationes faciant, & munuscula mittant, quæ ab omnibus approbantur, & ite te conformare poteris. Vnde cum beneficiati timorati si beneficium pingue obtineant, vel ad dignitatem episcopalem euehantur, soleant parentibus, fratribus, aliisque propinquis consanguineis, si forte in paupertate degunt, alimenta subministrare, quibus paupertatem expellant, imò quibus possint viuere ita honestè, vt dedecus non sit beneficiario eos propinquos habere. Idem tu facere poteris; & tradit Nauarr. q. 1. de redditibus monast. 77. numero 5. Molin. disp. 146. versic. dubium est. Coninch. disp. 27. dub. 11. num. 185. Tolet. lib. 8. summ. cap. 38. Ex eadem ratione poteris ex fructibus beneficii filios spurios alere, si (quod absit) habeas, quia postio desicto illis sustentatio iure nature debetur: imò illis debetur sustentatio iuxta qualitatem beneficiarij, ita vt maior debeatur dos filie spurie sacerdotis nobilis, quam pauperis, infimæque conditionis, intra limites tamen filie spurie, quæ longè inferioris conditionis est, ac filia legitima, sic Molin. disp. illa 149. in fine. Qui antecedenti versiculo hanc doctrinam limitat, vt intelligatur casu quo beneficiarius non habeat alia bona, quibus possit hæc alimenta filiis spuris præbere, quia si alia habet, ad illa filius habet ius, ac proinde pauper dici non potest. Fæcet hoc semper esse consulendum. At non audeo affirmare ex obligatione faciendum esse, quia filius spurius ad omnia bona parentis æquale ius habet, quia solum habet ius respectu personæ parentis, vt sibi detur sustentatio. Item ipse parens obligatus est alere filios spurios. Ergo ex fructibus beneficii eos alere potest, etiam si alia bona habeat, quia omnia onera, quæ beneficiario sunt annexa, ex fructibus beneficii adimplere potest, aliâ non posset donationes remuneratoriâs facere ex fructibus beneficii, si alia bona patrimonialia haberet, & docet Valent. 2. 2. disp. 10. quæst. 3. p. 7. versic. neque y solum Ecclesiastic.

10 Solum est dubium an quo clericus est nobilior, & doctior, eo plus illi pro congrua sustentatione sit assignandum?

Negat Lorca 2. 2. sect. 3. disp. 40. n. 39. quia beneficii fructus dantur pro competenti beneficiati sustentatione, quatenus beneficiatus est. Ergo non possunt ex maiori nobilitate, aut doctrina crescere, quia ex illis non crecit dignitas officij, ad cuius conseruationem fructus ordinantur.

Contraria nihilominus sententia tenenda est, quia sic est in præxi recepta, sicutque colligitur ex cap. de missa, de præbend. vb

Innocent. III. cum Concilio Lateranen. statuit in pluralitate beneficiorum posse cum valde nobilit, seu notabiliter doctis dispensari: inuultis autem esse dispensatio, si plura alij in suam congruam sustentationem infumere non possent: consentit Trident. sess. 24. cap. 17. & extrinsecus, execrabilis, de præbendis, inter communes, vbi ab iritatione dispensationum, quas ibi commemorat, excipit Cardinales S. Rom. Ecclesie, ob vilitatem quam Ecclesia asserunt, & filios Regum propter sublimitatem eorum, ac generis claritatem. Est ergo hæc causa sufficiens, vt plus possint infumere. Ratio autem ea est, quia hæc personæ ratione hæc nobilitatis, & doctrina regulariter plus aliis Ecclesie profunt, tum autoritate, tum doctrina, cedit enim in honorem, & auctoritatem Ecclesie habere beneficiatos valde nobiles, & doctos, cuius autoritate, & doctrina facile ab aduersis se possit tueri. Ergo quo plus Ecclesie profunt, eo maiorem ab illa sustentationem merentur. iuxta illud r. ad Timoth. 5. qui bene præsent presbyteri, duplici honore, id est, stipendio, digni habeantur. Nunquam tamen ob nobilitatem excedere possunt limites humilitatis, & pauperatis Christianæ. Semper enim pro oculis habenda est regula à Trident. sess. 25. c. 1. de reformat. tradita, vt scilicet non solum Episcopi, & alij beneficiati modesta suppellectili, & mensa, ac frugi victu contenti sint: verum etiam in reliquo vitæ genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod à sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum præ se ferat.

Attendendum tamen est, ne fabrica Ecclesie, & ornatus obinde periclitetur: hæc enim præferenda sunt. Non enim decet ob splendidiorem ministri sustentationem, Ecclesiam ruere, & immundam esse permittere, & ita tradit Egid. de Coninch. tract. 2. disp. 145. post medium versic. dubium est hoc loco, adducitque Nauarr. in apolo. de redditib. q. 1. monit. 2. n. 7. Argumentum in contrarium non obstat. Dantur enim fructus beneficii in sustentationem beneficii, quatenus beneficiarius Ecclesie utilis est: cum autem valde nobilior, & doctior, sit Ecclesie vtilior, maiores illi fructus in sustentationem debentur.

11 Ex his constat non esse facile condemnandos beneficia, qui suos consanguineos ditant, & statum augent, maiora tumque instituant; quia credendum est eos facere non ex redditibus beneficii, sed ex aliis bonis patrimonialibus, seu quasi patrimonialibus: ipsi tamen tenentur scandalum vitare, quoad possunt, & omnia, quæ sibi ex fructibus beneficii superflua, fideliter in pauperes, operæque pia expendere.

PUNCTVM VI.

An beneficiarius peccet contra iustitiam, & ad restitutionem teneatur, si quæ ex fructibus beneficii suæ congruæ sustentationi superflua sunt in profanos vsus infumat.

- 1 Ex quo pendat decisio huius difficultatis.
2 Tempore nascentis Ecclesie, & pluribus annis sequentibus aliter ac nunc redditus beneficiorum erant diuisi. Neque dominium illorum beneficiarij habebant.
3 Facta diuisione pars cuiuslibet assignata pro congrua eius sustentatione beneficiarij est propterea, & illius habet dominium, quid quid contra sentiat Nauarr.
4 Proponitur sententia affirmans: te esse obligatum ex iustitia expendere in pauperes quæ supersunt.
5 Probabilius est oppositum.
6 Satis fit rationibus num. 4. adductis.

1 Pendet magna ex parte huius puncti decisio ex illa questione, an beneficiarius dominium integrum habet suorum reddituum. Nam si illud habet, difficile est ex iustitia obligate illum in vsus pios superflua expendere; si verò dominio caret, & penes pauperes existit, ipsæque pauperum dispensatio est, nullum dubitare potest peccare contra iustitiam denegando pauperibus ius debitum.

2 Pro cuius decisione supponendum est cum omnibus Doctoribus tempore nascentis Ecclesie, & vsque ad tempus Simplicij, qui anno 471. Ecclesiam gubernauit, clericos in communium viuere, nullamque reddituum beneficiorum habuisse dominium, sed Episcopos omnia administrabat, & ex illis sibi, clericis, & fabricæ, quæ iudicabat necessaria, concedebat, reliqua in pauperes expendebat constare ex tota causa 12. quæst. 1. Sed quia in hac partitione non ita fideliter Episcopi procedebat, multaque querimonie essent obortæ pro parte clericorum, fabricæ, & pauperum; ideo Simplicius Pontifex in c. de redditibus, 12. q. 2. in quatuor partes fructus diuisit. Primam assignauit Pontifici. Secundam clericis pro meriti qualitate distribuendam. Tertiam fabricæ, Quartam pauperibus. Idemque consimul Gelasius I. in cap. vobis enim, & 4. seq. 12. quæst. 2. & Gregor. Magnus in cap. cognouimus, eadem causa, & quæst. Postea verò successu temporis

aliter diuisiones pro locorum commoditate fuerunt factae, de quibus Gratian. in cap. constitutum. 16. q. 1. & constat ex cap. requisi- sibi. de testament. vbi dicitur, tertia, vel quarta pars ad Episcopos pertinere secundum consuetudinem, & in cap. antiquos. 10. qu. 1. ex Concilio Aureliano, media pars eorum, quae offerbantur, Episcopo continebatur. Ex hac igitur varietate factum est, vt ferè in nulla Ecclesia pars pauperibus designata reperitur intacta; sed potius cum aliis partibus permixta. Igitur ante hanc bonorum partitionem omnes affirmant neque Episcopum, neque clericum reddituum habere dominium, praecipue cum satis receptum sit omnes voto paupertatis adstringi, ac proinde quidquid supererit, ex iustitia debebat diuidi, tum pauperibus fabricae, aliisque clericis.

Facta autem diuisione etsi Nauarr. cum aliis q. 2. de redditibus, ferè per totam, contendat beneficiorum non esse dominos, sed dispensationem reddituum, qui sibi applicantur; contrarium omnino dicendum est, esse, inquam verè dominos illius partis, quae sibi pro congrua sustentatione est assignata. Tum quia est illis assignata in praemium, & retributionem iusti laboris impensis, tum quia inutilis esset talis diuisio, si dominium non comparenti Tum quia diuisio rerum communium, & illarum assignatio cuiuslibet facta dominium transfert, iuxta l. 1. C. communia vniuersi- tatis. Diuisionem praediorum (inquit lex) vicem empionis continere placuit. Adde hoc satis colligi ex cap. unico, de clericis non residentibus. lib. 6. & ex Trident. sess. 22. cap. 3. de reformatione, sess. 23. c. 1. de reformat. vbi expressè dicitur: Abentes nullo modo fructus, & proventus faciant suos, neque illorum dominium acquirant. Supponit ergo Concilium interentes facere fructus suos, & dominium acquirere: alia ridicula esset priuatio dominij facta à Concilio, si abentes alias incapaces illi essent. Item sess. 24. c. 1. de reformat. mandat omnibus prouis de beneficiis, certam animarum habentibus, dignitatibus, aut canonicatibus, si de iure professionem facere intra duos menses à die adeptae possessionis, alios non facient fructus suos. Item in eodem cap. mandat ne obnites in cathedralibus, aut collegiatis Ecclesiis canonicatibus, dignitatibus, vel portionibus, ultra tres menses absint quolibet anno; alioquin primo anno priuetur, vnusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam praebendae, ac residentiae fecit suos. Quod si iterum eadem fuerit vltis negligentia, priuetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit, quae verba lucratum esse, solummodo fecisse fructus, iudicant sane comparasse illorum dominium: & ita tenet, latèque defendit Sarmiento 4. parti. de redditibus. cap. 1. & sequenti. Soto lib. 10. de iustit. qu. 4. art. 3. Couarr. ruias cap. cum in officij, de testament. num. 3. Valquez de reddit. cap. 1. §. 1. n. 27. Molin. tractat. 2. disp. 243. Egidius de Coninch. disp. 27. dub. 11. num. 185. Valent. disp. 10. quæst. 3. punct. 7. versic. quidquid autem sit de hoc.

Difficultas autem est, an teneatis ex iustitia sub obligatione restituendi, quae tibi, tuaeque congruae sustentationi supersunt, pauperibus exhibere. Stat enim optimè dominium illorum fructuum acquirere posse, & hanc obligationem habere, quia potuit clericis hoc dominium ab Ecclesia concedi sub hoc onere, & obligatione: Hinc ergo oritur ratio dubitandi, posuit enim Ecclesia clericis & Episcopis fructus beneficij concedere in tam ampla magnitudine, quae regulariter praemium, vt mercedem laboris impensae excedat cum hoc onere, & obligatione, vt si ex illis aliquid superfit congruae sustentationi non necessarium, pauperibus impendatur. Ergo credendum est ita factum esse. Tum quia haec dispositio pauperibus fauorabilior erat. Tum quia hoc ratione pars fructuum, quae tibi erat antea applicata, non omnino extringebatur. Tum quia sancti Patres hoc satis indicant, vocantes clericos fures, & latrones; si fructus beneficiorum male expendant, vt videri potest pluribus in textibus, 16. qu. 1. c. 11. quæst. 1. praecipue constat ex cap. praecipuus, cap. ex his, cap. habebat, cap. conuenienter, cap. ordinamus, distinct. 42. cap. glo. ruias, amicus, 12. quæst. 2. & apud Bernard. epist. 2. c. 42. c. in serm. Ecce nos reliquimus omnia, c. 1010 lib. de considerat. ad Eugen. Tum denique, quia non satis intelligi potest, qua ratione beneficiarij obligati sint iure naturali, & diuino ad hac superflua expendenda in pios vsus, magis quam reliqua alia bona patrimonialia: si enim omnes fructus beneficiorum dantur beneficiario in praemium officij impensae, sic etiam dantur ob Missas, administrationem sacramentorum, praedicationem, &c. aliaque elemosynae specialia. Ergo sicut potest liberè de his acquisitis disponere, poterit etiam de fructibus beneficij, aut vnde constat specialis horum prohibitio? Ergo dicendum est beneficiarios ex iustitia obligari superflua impia opera expendere, & contra facientes ad restitutionem teneri, si aliunde bona habeant, ipsosque sic accipientes non esse in conscientia tutos. sic pluribus relatis defendit Nauarr. cap. vltim. 16. qu. 1. in quæst. 2. monito 7. & alij plures, quos refert, sed non sequitur, Molin. de primogen. lib. 2. c. 10. num. 52. & noster Molin. tractat. 2. de iust. disp. 144. in princ. Couarr. cap. cum in officio, de testament. n. 2.

Nihilominus his temporibus contraria sententia communior est, quamque reputo probabiliorē, cum Couarr. & vtroque Molin. supra, Soto lib. 10. de iustit. quæst. 4. art. 3. c. 4. Francisc. Sarmiento cap. si priuatum, 12. quæstionib. 1. c. capite, nulli, 12. Ferd. de Castro Sum. Mar. Pars. I.

q. 3. & de redditibus, 2. parti. cap. 1. c. 2. c. p. 4. cap. 1. Egidius Coninch. disp. 27. dub. 11. num. 185. Lessio lib. 2. cap. 4. dub. 6. num. 43. Valent. 2. 2. disp. 10. quæst. 3. punct. 7. post medium, & alij apud ipsos.

Ratio praecipua est, quia non est imponenda obligatio iustitiae sine manifesto textu, vel ratione: ac nullus est textus, neque efficax ratio hanc obligationem persuadens. Ergo. Et quidem quod nullus sit textus, inde conuincitur, Nam esto in supradictis decretis vocentur clerici profanè expendentes bona, raptores, & homicidæ pauperum, id non conuincit: tum quia per exaggerationem dictum est; tum quia de secularibus auaris id ipsum saepe Patres restantur, vt dicit D. Thomas 2. 2. quæst. 185. artic. 7. ad primum. Quos certum est ex iustitia obligatos non esse superflua expendere: cum autem dicitur in aliis decretis Ecclesiasticis non dominos, sed administratores esse, vt in cap. qui Christi, 12. quæst. 2. c. cap. res Ecclesiae, 12. quæst. 1. vel intelligendum est de bonis ipsius Ecclesiae, vel de redditibus ante diuisionem, vel facta diuisione de redditibus fabricae applicatis, vel denique si de applicatis ipsis clericis intelligatur, dicendum est non esse dominos absolutos, quin habeant strictissimam obligationem misericordiae in pauperes superflua expendendi. Quod autem nulla adsit ratio efficax obligationem iustitiae persuadens, sic proba. Haec enim obligatio oriri debet ex eo quod in fructus dari sint à fidelibus, vel ab Ecclesia sub hoc onere, & obligatione: nullibi autem constat sic data esse à populo, sed potius constat absolutè esse donata in sustentationem ministris, & vt ipsi Deo famulantur seruentibus, maiorēque cum splendore procedent, & apud populum honorabiliores existerent. Adde. Fructus beneficij praecipue consistant in decimis, primitiis, & oblationibus, quae tamen non liberaliter, sed ex debito iustitiae dantur à populo ministris Dei. Ergo in his non potest populus obligationem aliquam iustitiae imponere. Ab Ecclesia autem non constat sub praedicto onere dari esse fructus, imò potius contrarium non leuiter colligitur ex eo quod Ecclesia non recindat donationes profanas, & excessiuas factas à clericis in detrimentum pauperum: si enim pauperes ius iustitiae haberent ad superflua sustentationi ministrorum, non est credendum Ecclesiam permittitur eos saepe ita defraudari. Item possent pauperes clam surripere, si ipsis constaret diuitem non esse erogaturum, & soluentes decimas partem reueruere, vt pauperibus tribuant, illisque indemnes seruent, & denique concederetur pauperibus actio in iudicio contra clericos non erogantes: quae omnia absurda sunt. Non igitur dicendum est, ex iustitia pauperibus superflua deberi.

2 Neque obstant in contrarium adducta: licet enim pauperibus fauorabilior esset applicatio fructuum sub onere pauperibus expendendi quae superflua: ac ministris Ecclesiae est odiosior, quod iustitiae, vt sic applicari non sint: obligatio autem ministrorum ex charitate expendendi superflua beneficiorum non prouenit tam ex donatione, seu modo, quo fructus recipiunt, quam ex statu clericali, quem habent. Hic autem status obligat ipsos bona propria illius, qualia sunt beneficij fructus, in opera pia expendere, non autem obligat eo stricto rigore bona per industriam, aut specialem laborem acquisita.

Quod si inquiras, quid factum est de parte illa pauperibus olim assignata, videtur enim permixta cum parte beneficiariis competente, ac proinde teneri beneficiarios illam ex iustitia pauperibus tribuere?

Respondet hoc argumentum probare obligatos esse beneficiarios illam partem pauperibus tribuere, etiam si suam sustentationem superflueret. Deinde dico illam partem Episcopis, clericis, & fabricis esse applicatam, ac proinde obligationem inter omnes aequaliter diuidi. Tertio respondeo cum Soto supra, ex illa parte pauperum hospitalia esse fundata, vel potius ad Principes, & Reges saeculares deuenisse ob Ecclesiae defensionem.

PUNCTUM VII.

An quae dicta sunt de beneficiariis, intelligi debeant de pensionariis.

- 1 Proponuntur varia sententia.
2 Conciliantur iuxta diuersitatem pensionum Ecclesiasticarum, vel saecularium.

1 Negat Valquez opuscul. de elemosyna, cap. 4. sine, num. 22. vbi dicit se nullum vidisse authorem obligantem pensionarios ex charitate adhuc ad vberiores, vel alias elemosynas, quam alios saeculares. Licet enim (inquit) bona sint Ecclesiastica, dantur tamen in pensionem propter bonum Ecclesiae, & in ipsorum alimentum, & sustentationem. Status autem pensionarij illas beneficiarios non sit non obligat specialiter. Contrarium defendit, Nauarr. in apolog. quæst. 1. monito 80. c. in opuscul. de spoliis clericorum paragrapho 1. num. 6. c. paragrapho 7. num. 7. vbi pensionarios beneficiatis aequiparat, sed latius id probat tractat. de redditibus, quæst. 1.